

Mostovi DZTPS: letnik 40, 2006

Jezik in prevajanje

Rada Lečić: Sklanjanje tujih imen

V članku je predstavljena tematika, ki je žarišče nenehnih drobnih negotovosti marsikaterega prevajalca. V obravnavi, ki je preglednejša od tiste v *Slovenskem pravopisu*, se avtorica posveča tujim moškim in ženskim imenom s poudarkom na lastnih imenih. Pri vsakem od njih so predstavljene oblike za 2. in 6. sklon ter svojilni pridevnik. Sistematično so predstavljene končnice in razlike med pisavo in izgovarjavo, obenem pa so obravnavane tudi primerjave in pomanjkljivosti v *Slovenskem pravopisu*.

KLJUČNE BESEDE: slovenski jezik, pravopis, tuja imena, sklanjanje

Alan McConnell – Duff: Delicate Matters - Občutljive zadeve

Članek obravnava pretežno napačno razumevanje, ki se pojavlja v prevodih, kadar le-ti ne izrazijo željenega pomena ali učinka, čeprav so formalno oziroma slovnično pravilni. Avtor na osnovi izvornih primerov predstavi smernice, kako se lahko izognemo tipičnim in ponavljajočim se napakam na posebnih jezikovnih področjih, ki zadevajo: besedni red in izbor besed, rabo ločil, dolžino povedi, težavne zgradbe (s poudarkom na nikalnih oblikah), glasovni poudarek in jezikovno zvrst, pomen in dvoumnost, metafore oziroma idiome in klišeje ter vsepovsod navzoči vpliv izvirnega jezika.

KLJUČNE BESEDE: lektoriranje, prevajanje, napake, pomen

Ivo Ban: Prevajanje strokovnih besedil v sodobni slovenski družbi

Avtor v članku obravnava prevajanje neleposlovnih besedil kot akademsko poklicno dejavnost, ki predstavlja znotraj različnih oblik vsake kulture enega izmed zelo obsežnih in tvornih aspektov jezikovne dejavnosti. Osrednja razprava vodi k poudarkom, ki se nanašajo na razmejitve, kaj se skriva za pojmi stroka, strokovno prevajanje in strokovni prevajalec – v odnosih do neleposlovnih besedil. V nadaljevanju sledi, med drugim, tudi primerjalni opis tistih atributov neleposlovnih in leposlovnih besedil, ki jih je mogoče zaznati bodisi kot zunanje ali notranje signale strokovnega besedila.

KLJUČNE BESEDE: prevajanje, kultura, strokoven, besedilo

Terminologija

Breda Jakopič: Računovodski izkazi in finančno poročanje

Računovodski izkazi so posebna vrsta računovodskega poročila, s katerim podjetja poročajo zunanjim in notranjim uporabnikom računovodskih informacij. Namen računovodskega poročanja je dajati informacije o finančnem položaju, dosežkih in finančnih tokovih podjetja. Podjetja poročajo uporabnikom v letnih poročilih, ki obsegajo računovodsko poročilo in poslovno poročilo. Računovodsko poročilo sestavljajo računovodski izkazi in priloge s pojasnili k računovodskim izkazom. Najmanjši obseg informacij, ki jih mora podjetje razkriti, je določen z zakonom in računovodskimi standardi.

KLJUČNE BESEDE: računovodski, izkaz, poročilo, standard

Marko Novak: Z mostov prava

Pričujoči prikaz obsega nekaj za ta namen posebej prirejenih poglavij iz avtorjevega več kot desetletnega ukvarjanja z angleško pravno terminologijo. Najprej je navedenih nekaj splošnih ugotovitev glede povezave med pravnim jezikom in angleščino, sledi razpravljanje o specifičnih težavah v zvezi z omenjeno pravno terminologijo. V drugem delu avtor analizira štiri takšne pravne izraze.

KLJUČNE BESEDE: angleški jezik, pravo, pravni, terminologija

Računalniška orodja in spletni viri

Miran Željko: Izboljšave elektronskih slovarjev

Članek obravnava možnosti za izboljšavo slovarjev z vidika prevajalca. Slovarji so osnovni pripomočki pri delu prevajalcev, v zadnjem času se jim pridružujejo tudi dvojezični korpusi. Danes dostopni slovenski elektronski slovarji so nastali iz izdelkov, ki so bili prvotno narejeni za knjižno obliko, nato pa so bili ti slovarji navadno po liniji najmanjšega odpora predelani v računalniške programe. Elektronski slovarji bi lahko omogočali bistveno več kot knjižni slovarji: iskanje po celotnem besedišču v slovarju, iskanje podobnih besed, terminološko analizo besedila, uporabo korpusa za primere rabe, dinamično povezavo med slovarjem in korpusom, stalno dopolnjevanje slovarja namesto priprave popolnoma novih slovarjev vsakih nekaj desetletij. Kot primer praktične uporabe predlaganih načel je na kratko predstavljena terminološka zbirka Evroterm.

KLJUČNE BESEDE: terminološka zbirka, spletni slovar, korpus, stalne izboljšave, iskanje po celotnem besedilu, Evroterm

Davor Petrović: Osrednje težave pri uporabi podatkovnih baz Evrokorpus in Evroterm

Spletni podatkovni bazi Evrokorpus in Evroterm sta pomembni orodji za strokovne prevajalce, predvsem zaradi svojega obsega, zaradi strokovnosti njunih ustvarjalcev in zaradi rednega ažuriranja. Pri vnašanju terminov, ekvivalentov in kontekstov, v katerih se termini pojavljajo, sodeluje veliko zunanjih sodelavcev, kar je hkrati prednost in slabost obeh baz. Zaradi decentraliziranega pristopa je namreč za posamezne termine pogosto vnesenih nepotrebno veliko ekvivalentov, to pa otežuje delo prevajalcem, ki bazi uporabljajo, in slabi kakovost njihovih prevodov.

KLJUČNE BESEDE: splet, besedilni korpus, podatkovna zbirka, Evrokorpus, Evroterm

Miran Željko: Odgovor na članek Davorja Petrovića o težavah pri uporabi Evroterma in Evrokorpusa

Adriana Krstič Sedej: Še en odgovor na članek Davorja Petrovića o težavah pri uporabi Evroterma in Evrokorpusa

Peter Holozan in Alenka Metljak: Nekatere težave pri strojnem prevajanju iz slovenščine v angleščino

V članku je najprej na kratko opisana zgodovina strojnega prevajanja in osnovne metode, ki se zanj uporabljajo. Drugi del pa opisuje nekatere težave, ki so se pojavile pri razvoju slovenskega-angleškega prevajalnika Presis, in nekatere možne rešitve zanje.

KLJUČNE BESEDE: strojno prevajanje, zgodovina, metode, razvoj, prevajalnik

Člani DZTPS

Novi člani DZTPS

Olga Shrestha: Predstavlja se vam JARO LAJOVIC

Jaro Lajovic je zdravnik, prevajalec medicinskih in farmacevtskih besedil, eden od soavtorjev temeljnega slovenskega učbenika interne medicine, pred leti tudi urednik ugledne medicinske strokovne revije ter številnih zdravstvenih priročnikov, splošnih leksikonov in enciklopedij. Bil je eden od sestavljalcev Velikega angleško-slovenskega slovarja OXFORD-DZS. Je dejaven član slovenskih in mednarodnih strokovnih združenj. V društvu DZTPS zelo tvorno deluje že petnajst let.

KLJUČNE BESEDE: intervju, zdravnik, prevajalec, urednik, medicina, farmacija, računalništvo, jezikoslovje, statistika

V spomin

Mojca M. Hočevar: Ob slovesu Janka Modra

Prispevek je nekrolog ob slovesu Janka Modra, nestorja slovenskih književnih prevajalcev. Prevajal je večinoma klasična leposlovna dela ter tudi stvarno literaturo. Prevajal je iz 22 jezikov, njegova dediščina pa velja za izjemno v svetovnem merilu. Gotovo nam bo ostal v spominu kot svetel zgled eruditskega prevajalca, ki je kulturo drugih narodov približal slovenskim bralcem.

KLJUČNE BESEDE: nekrolog, slovo, književni in strokovni prevajalec, nestor

Predstavitve, mnenja in ocene

Dušan Gabrovšek: In a Phrase, the Non-Alphabetical Wordbooks - Z eno besedo, neabecedni slovarji

Članek obravnava splošne, predvsem enojezične, neabecedne ali le delno abecedno urejene priročniške vire za angleški jezik, ki so podrejeni abecedno urejenim slovarjem. Čeprav je med njimi najvažnejši tezaver, je danes za angleščino na voljo precejšnje število jezikovnih pripomočkov slovarskega tipa, ki so vsaj delno urejeni neabecedno (največkrat tematsko). Skupno jim je to, da želijo uporabniku pomagati pri vseh tistih leksikalnih vprašanjih, pri katerih NE gre za omogočanje razumevanja besede oz. besedne zveze v (tujem) jeziku. Številni priročniki na razne načine upoštevajo tematsko ureditev, a povečini v kombinaciji z abecednostjo. TEMATSKOST – kot dopolnilo ABECEDNOSTI – je vsekakor koristen

organizacijski princip pri sestavi jezikovnih priročnikov, čeprav zanjo nimamo splošno veljavne metode urejanja.

KLJUČNE BESEDE: tezaver, tematski, tematskost, jezikovni priročnik

Dušan Gabrovšek: Thesauruses Profiled -Tezavri se predstavijo

Seznam tezavrov se osredotoča na izbor najpomembnejših sodobnih del, ki so omenjena v mojem članku »Z eno besedo, neabecedni priročniki«. Revidirane, skrajšane, žepne in strnjene izdaje ter ponatisi so večinoma izpuščeni. Vsi bibliografski podatki za ta dela so prav tako navedeni v mojem pravkar omenjenem članku.

KLJUČNE BESEDE: tezaver, tematski, tematskost, jezikovni priročnik

Mojca M. Hočevar: Veliki angleško-slovenski slovar OXFORD-DZS dokončan

Predstavljen je največji in najobširnejši angleško-slovenski slovar za slovenske uporabnike, katerega drugi del je izšel konec leta 2006. Slovar je obenem prvi slovenski korpusni slovar, pripravljen na podlagi angleško-francoskega slovarja založb Oxford-Hachette ter slovenskega besedilnega korpusa *Fida* in drugih virov. Gesla in prevodne ustreznice so izbrane posebej za slovenske uporabnike. Med viri ni bil uporabljen Veliki angleško-slovenski slovar avtorjev Antona Grada, Ružene Škerlj in Nade Vitorovič.

KLJUČNE BESEDE: slovar, izčrpni, angleški jezik, slovenski jezik, besedilni korpus

Mojca M. Hočevar: Novejši nemški dvojezični slovarji za slovenske uporabnike

V članku so predstavljeni trije nedavno izdani nemško-slovenski dvojezični slovarji: prečrkovana izdaja Pleteršnikovega Slovensko-nemškega slovarja, Nemški splošni slovar: nemško-slovenski, slovensko-nemški in PONS Splošni nemško-slovenski slovar.

KLJUČNE BESEDE: slovar, nemški jezik, slovenski jezik

Mita Gustinčič Pahor: Lena Holmqvist: Švedsko-slovenski slovar

V članku je predstavljen Švedsko-slovenski slovar – Svensk-slovensk ordbok, ki ga je sestavila Lena Holmqvist, dolgoletna lektorica za švedščino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Slovar je pomemben priročnik, ki pomaga Slovincem približati švedski jezik in kulturo.

KLJUČNE BESEDE: knjižna ocena, slovar, slovenski jezik, švedski jezik

Mojca M. Hočevar: Novejši italijanski, francoski, španski in portugalski dvojezični slovarji za slovenske uporabnike

V članku so na kratko predstavljeni nedavno izdani italijanski, francoski, španski in portugalski slovarji za slovenske uporabnike, in sicer Veliki slovensko-italijanski slovar, Francosko-slovenski in slovensko-francoski moderni slovar, Špansko-slovenski in slovensko-španski moderni slovar, elektronska izdaja Špansko-slovenskega in slovensko-španskega slovarja ter trije manjši portugalsko-slovenski in slovensko-portugalski slovarčki.

KLJUČNE BESEDE: slovar, italijanski jezik, francoski jezik, španski jezik, portugalski jezik, slovenski jezik

Lidija Šega: Nova slovarja za hrvaščino

V sestavku je na kratko predstavljen Hrvaško-slovenski in slovensko-hrvaški slovar, ki je nastal v soavtorstvu Igorja Kafola in Branke Mirjanić. Izšel je v novi zbirki Slovarji Založbe Modrijan.

KLJUČNE BESEDE: slovar, hrvaški jezik, slovenski jezik

Lidija Šega: Novi terminološki slovarji

V članku so na kratko predstavljeni Terminološki slovar trženja, Terminološki slovar javnega naročanja in Slovar zavarovalništva.

KLJUČNE BESEDE: terminološki slovar, trženje, javno naročanje, zavarovalništvo

Alan McConnell – Duff: Grammar by Michael Swan - Slovnica Michaela Swana

V knjižni oceni je kritiško predstavljena Slovnica, ki jo je napisal Michael Swan. Vsebina je na kratko orisana pod naslovi posameznih razdelkov. Na koncu knjižne ocene je poudarjen pomen te knjige kot strokovnega priročnika, bodisi za poklicno rabo ali osebno zanimanje.

KLJUČNE BESEDE: ocena, slovnica, svetovni jeziki, govorjeni in pisni

Konference in delavnice

Mojca M. Hočevar: Lexicom Europe 2006 v Opatiji

Leksikografska specialistična delavnica Lexicom Europe je junija 2006 potekala v Opatiji in udeležilo se je tudi veliko jezikoslovcev iz Slovenije. Mednarodno priznani uredniki slovarjev in obenem strokovnjaki za različna slovaristična področja so predstavili sodobne leksikografske pristope, ki so jih udeleženci delavnice lahko preizkusili pri praktičnem delu.

KLJUČNE BESEDE: poročilo, delavnica, slovaropisje, raziskovanje

Mojca M. Hočevar: Euralexova konferenca v Torinu, 2006

Na zadnji konferenci mednarodnega leksikografskega združenja Euralex, ki je potekala septembra 2006 v Torinu, so leksikografi in raziskovalci jezikovnih področij obravnavali različne slovaropisne teme, ki so na kratko predstavljene v tem poročilu.

KLJUČNE BESEDE: poročilo, konferenca, slovaropisje, raziskovanje

Alenka Vrbinc in Marjeta Vrbinc: Četrty mednarodni leksikografski kolokvij Slovar in prevajanje

Prispevek je kratko poročilo s 4. mednarodnega leksikografskega kolokvija, ki je potekal oktobra 2006 v Mariboru. Naslov kolokvija je bil Slovar in prevajanje, udeleženci – domači in tuji strokovnjaki s področja slovaropisja in prevajanja – pa so obravnavali različne teme in probleme s tega področja.

KLJUČNE BESEDE: poročilo, konferenca, slovaropisje, prevajanje

O avtorjih prispevkov

Navodila avtorjem prispevkov